

Det Kongelig Kunnskapsdepartement

Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Att.: Haakon Kobbenes

Vår referanse
16/6154-3/nislin
Oppgis ved henvendelse

Deres referanse

Arkiv
008

Dato
01.11.2016

Forslag til Nasjonale retningslinjer for åpen tilgang til forskningsresultater

St. Olavs Hospital takker for muligheten til å få uttale seg om det nye forslaget om Nasjonale retningslinjer for åpen tilgang til forskningsresultater.

Utvalget foreslår nasjonale retningslinjer for åpen tilgang til forskningspublikasjoner, beskrevet i 7 punkter:

1. Forskere finansiert av norske offentlige midler skal som førstevalg publisere sine vitenskapelige artikler i tidsskrift med åpen tilgang (såkalt gull Open Access).
2. Forskere som velger tidsskrift uten åpen tilgang, skal gjøre artikkelen åpent tilgjengelig i et vitenarkiv (såkalt grønn Open Access). Tilgang bør gis maksimalt seks måneder etter publisering for STM-fagene (Science, Technology and Medicine) og tolv måneder for humaniora og samfunnsvitenskap i tråd med EU-kommisjonens anbefalinger.
3. Alle forskningsutførende institusjoner skal sørge for at deres forskningsartikler deponeres i et egnet vitenarkiv senest ved publiseringstidspunktet, uavhengig av publiseringskanal og uavhengig av om det er mulig å gjøre dem åpent tilgjengelig. Deponering er en forutsetning for at artiklene skal telle i den resultatbaserte omfordeling.
4. Institusjoner og konsortier som forhandler avtaler med forlag om kjøp av tilgang til elektroniske ressurser skal sørge for at avtalene inneholder tiltak som
 - a. muliggjør åpen tilgang,
 - b. er transparente med hensyn til betingelser og
 - c. er budsjettneutrale.
5. Offentlige forskningsfinansierende institusjoner skal bidra til å dekke kostnader til åpen publisering. Private og ideelle organisasjoner som finansierer forskning oppfordres til det samme.
6. Alle forskningsutførende og forskningsfinansierende institusjoner skal etablere eller revidere egne retningslinjer for åpen tilgang i tråd med de nasjonale retningslinjene.
7. Alle forskningsutførende institusjoner skal legge til rette for infrastruktur og administrative rutiner som gjør det enkelt for forskerne å følge retningslinjene.

De 7 punktene kommenteres fortløpende:

1. Vi støtter forslaget om å gi råd til forskere om at de skal prioritere åpne kanaler dersom de har valgt blant flere kanaler av omtrent samme kvalitet.
2. Vi støtter forslaget om at forskere som velger tidsskrift uten åpen tilgang, skal gjøre artikkelen åpent tilgjengelig i et vitenarkiv (såkalt grønn Open Access). Det forutsetter at forskerne har tilgang til infrastruktur som gjør dette mulig på en enkel måte. Bruk av Cristin er aktuelt, men da må det være klare regler for hvilket artikkelutkast som skal egenarkiveres og Cristin må påta seg ansvar for at evt. ulike krav om embargo blir ivaretatt.
3. Vi er kritiske til at slik deponering skal være et krav for at publikasjonen skal telle med i publiseringsindikatoren. Formålet for publiseringsindikatoren skal fortsatt være å reflektere forskningsaktivitet og -kvalitet ved institusjonene. Det må legges til rette for gode deponeringsordninger og deponering kan stimuleres ved andre virkemidler, særlig rettet mot institusjonene.
4. Forslag 4 støttes.
5. Forslag 5 støttes.
6. Forslag 6 støttes.
7. Forslag 7 støttes

I Brekke-utvalgets forslag til nye retningslinjer berøres publiseringsindikatoren.

Utvalget foreslår å innføre en lignende faktor (som dagens faktor for internasjonalt samarbeid) for å stimulere til økt grad av åpen publisering. Videre at det må gjennomføres simuleringer for å utrede hvor stor en slik faktor bør være for å ha ønsket effekt. Det er imidlertid behov for et mer omfattende arbeid enn en simulering før innføring av en slik ny faktor evt. bør skje.

Det er et stort behov for kvalitetssikring av åpne kanaler. Arbeidet Norsk senter for forskningsdata (NSD) gjør i denne sammenheng må styrkes og det krever økte ressurser. NSD kvalitetssikrer kanaler med åpen tilgang og forvalter både Det nasjonale registeret/Kanalregisteret

(<https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler>), ERIH-Pluss

(<https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler/erihplus/>) og det nye nettstedet til Den norske

publiseringsindikatoren (www.npi.nsd.no), og er slik den viktigste aktøren i arbeidet med kvalitetssikring og synliggjøring av kanaler med åpen tilgang i Norge. Dette er helt avgjørende for å oppnå økt publisering med åpen tilgang. Årlig behandler NSD i samarbeid med NPU-arbeidsutvalg et sted mellom 1500 og 2000 nye forslag til registret. Det er et omfattende arbeid som legges ned for å skille de seriøse fra de useriøse og omfanget av useriøse aktører er stort. Det er viktig at norske forskere har tillitt til kanalregisteret og kan stole på at tidsskrifter og forlag som er godkjent her er seriøse.

I tillegg er det nordiske samarbeidet om kanalregistre viktig, hvor Nasjonalt publiseringsutvalg (NPU) og NSD deltar fra Norge. Styringsgruppen for det nordiske samarbeidet anbefaler myndighetene i de fire nordiske landene å støtte arbeidet DOAJ (Directory of open access journals) gjør med å kvalitetssikre og synliggjøre åpne kanaler, slik at dette på sikt kan effektivisere arbeidet, bidra til økt synlighet av åpne kanaler og øke kvaliteten på dataene i de nasjonale registrene. Publiseringsindikatoren skal fremme god forskning og bruk av åpen tilgang skal ikke gå på bekostning av forskningskvaliteten. Spørsmålet om åpen tilgang må ikke gå ut over enkeltforskere muligheter og karriere. Foreløpig vil et insentiv som innføring av egen faktor for åpen publisering ikke bidra til å fremme forskningskvalitet.

Vi støtter imidlertid utvalgets forslag knyttet til arbeidet i fagrådene om *«...at fagrådene gir prioritet til kanaler med åpen tilgang til nivå 2 dersom de har valgt mellom flere kanaler av omtrent samme kvalitet.»*

På side 19 er det satt av et eget avsnitt om publiseringsindikatoren. I tredje setning skriver utvalget at evalueringen fra 2014 viste at man hadde nådd målene om økt publisering. Dette er feil gjengivelse. Evalueringen sa kun at man kan se økt produktivitet uten at dette ser ut til å ha gått på bekostning av kvalitet. Det er videre litt uklart om utvalget kjenner NPU's mandat.

Med vennlig hilsen

Siv Mørkved
forskningssjef
Tlf. 971 46 490